

SP Träteks inviger nytt materiallaboratorium i Borås

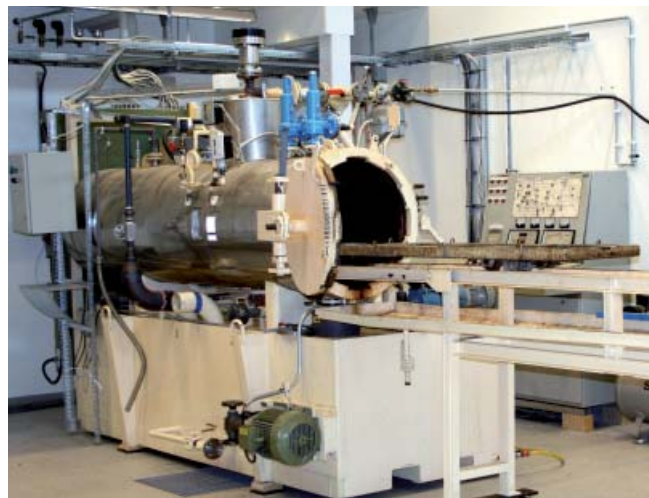
Färdigställandet av ett nytt materiallaboratorium på SP i Borås pågår just nu för fullt.

Laboratoriet ligger i anslutning till försöksfältet i Borås, och i detta kommer bl a finnas utrustning för impregnering, kemisk modifiering genom acetylering samt tillverkning av träskivor.

Pilotanläggning för kemisk modifiering genom acetylering.
Foto: Anders Clang.

Impregneringsutrustningen kan utnyttjas för impregnering med olika typer av träskyddsmedel och brandimpregneringsmedel enligt olika processer. Det nya laboratoriet stärker SP Träteks position som ett av de ledande träforskningsinstituten i Europa.

SP Träteks impregneringsanläggning. Foto: Anders Clang.

Kurser i Träskydd

”Impregneringsmästarkursen”, eller som den formellt heter ”Grundkurs i industriellt träskydd” anordnas 8-12 februari 2010 i Uppsala av Träskyddsföreningen och Arbetsmiljöverket.

Den första fortsättningskursen, som ordnades i Borås i februari i år var en stor framgång och mycket uppskattad av deltagarna. Föreningen och SP Träteks har därför beslutat att gå vidare och ordna en kurs även under 2010, nämligen i Borås den 28-29 januari.

Inbjudan till båda kurserna kommer från Träskyddsföreningen. Information betr kurserna ges av Mikael Westin och Ingvar Johansson.

Boka datumen redan nu!

Jubileums-Temadagar om träskydd 5-6 november

Det är i år 15e året i rad som temadagarna arrangeras, och jubileumstemadagarna kommer som tidigare aviserats att hållas den 5-6 november. Plats för arrangemangen blir Stadshotellet i Varberg. Programmet har skickats ut till träskyddsindustrin och andra med intresse av träskydd. Önskas fler program eller har du inte fått det, v v kontakta Eva Malmqvist, eva.malmqvist@sp.se. För underhållningen på torsdagskvällen svarar Lennie Norman, känd från sina stand up shower på krogar runt om i Sverige.

Lennie Norman stand up showernas Grand Old Man underhåller på temadagarna.

Varbergs stadshotell har ett omtyckt spa (Asia spa). Tag tillfället iakt och ge dig själv en rejäl tvagning under trevliga former. För träskyddsindustrins vikingar finns förstås det berömda kallbadhuset. Temperatur i vattnet i november är knappt 10 grader!

Anmäl dig redan nu!

Kvalitetskontrollen: fortsatta problem med inträngningen men liten tendens till förbättring för sågat virke

Skärpt inträngningskontroll har genomförts under kontrollbesöken under våren 2009. Med undantag för stängselstolpar så indikerar det genomsnittliga resultatet en viss förbättring jämfört med 2008, se nedanstående tabell. Flera företag har dock fortfarande stora problem att klara inträngningskraven. Det ska bli intressant att se om tendensen håller i sig året ut. Svaret får vi på temadagarna i Varberg i november.

I Samrådsgruppen (vattenlösliga medel) diskuterades ånyo kontrollresultaten gällande inträngningen och det faktum

att klass A-koncentration förefaller ge bättre inträngning än klass AB-koncentration. Det beslutades att SP Träteck gör en inventering över alla kontrollbesök under de senaste 5-7 åren för att se om det föreligger regelbundenheter när det gäller vilka företag som har problem med att klara inträngningen. Kunskap om detta underlättar överväganden om vilka insatser som skulle kunna föreslås för fortsatta studier.

Träskydds- medel / sortiment	Antal prov- enheter (st)	Antal godkända provenheter (st)	Antal underkända provenheter (%)	Antal underkända provenheter (st)	Antal uttagna tvärsnitts- prov (st)	Antal godkända tvärsnitts- prov (st)	Antal underkända tvärsnitts- prov (st)	Antal underkända tvärsnitts- prov (%)	Antal underkända tvärsnitts- prov (%)
CX-8	41	36	5	12	1061	958	103	10	9
Tan E-7	13	11	2	15	365	303	62	17	30
AC 800	13	8	5	38	403	334	69	17	29
Summa Cu-medel	67	55	12	18	1829	1595	234	13	15
CCP	10	9	1	10	211	183	28	13	4
Stängsel	10	5	5	50	234	154	80	34	21
Summa	87	69	18	21	2274	1932	342	15	

Ny lista över godkända träskyddsmedel

En ny förteckning från Nordiska Träskyddsrådet NTR, aktuell per den 27 augusti 2009, bifogas detta nummer av Träskyddsnytt. Noteras kan att Viance LLC dragit tillbaka sitt godkännande för CC-medlet Kemwood KC 73.

Lista i pdf-format kan laddas ner från www.ntr-nwpc.com.

Förteckning över godkända impregneringsföretag

SP Trätecks uppdaterade förteckning över godkända impregneringsföretag finns nu tillgänglig och har skickats ut till berörda företag.

För den som behöver fler exemplar, v v kontakta Eva Malmqvist, 010-516 51 31, eva.malmqvist@sp.se.

Företagsnytt

Förändringar avseende anslutna företag till kvalitetskontrollen:

Nytt företag

Vindö Byggsvaror AB, Djurhamn (i Stockholms skärgård)

Namnbyte

Nordic Wood Treatment AB i Tranemo till Rörvik Timber Tranemo AB

Nordic Wood Treatment AB i Åstorp till Södra Timber AB

Vilande avtal

HMS Holzindustrie Hagenow GmbH i Tyskland

Uppsagt avtal

Sjösa Trä AB

Indragna märkningsrätter

Skutskärs Trä AB samt Octowood AB. Företagen har senare återfått märkningsrätten.

Revision av NTR-dokumenten 1-3 – kravet på axiell inträngning i klass B slopat

Nordiska Träskyddsrådets teknikergrupp arbetar f n med en revision av NTRs dokument nr 1-3, dvs de dokument som reglerar godkännande av träskyddsmedel, klassificering av impregnerat trä samt kvalitetskontrollen av impregnerat trä. Revisionen har bl a föranletts av att bakomliggande europeiska standarder reviderats nyligen.

Bland föreslagna nyheter i dokumenten kan nämnas:

NTR dok nr 1 och dok nr 3

Avsnittet om produktkrav, som f n finns i NTR dok nr 3, föreslås flyttat till dok nr 1, vilket innebär att dok nr 3 renodlas till att bara omfatta regelverket om kvalitetskontrollen och dok nr 1 klassificering och produktkrav avseende impregnerat trä.

Inträngningsklasserna har i EN 351 reducerats från nio till sex klasser, varvid de också fått nya beteckningar. Klassen för full inträngning betecknas nu NP 5 (klass AB, A, M) och för 6 mm inträngning NP 3 (klass B)

För träskyddsklass B har kravet på axiell inträngning redan tidigare slopats. Kravet är således 6 mm sidinträngning.

NTR dok nr 2

Detta dokument reglerar NTRs godkännanden av träskyddsmedel. De viktigaste föreslagna förändringarna gäller kraven på provning för träskyddsklass AB. Här föreslås att kravet på fältprovning enligt den s k lap-jointmetoden bibehålls, men att även provning enligt andra standardiserade fältprovningsförfaranden för provning ovan mark skall kunna accepteras. Vidare föreslås att endast provningar som utförts vid institut som är ackrediterade för aktuell metod skall accepteras.

Den mest radikala förändringen som föreslås är att om provning i markkontakt med EN 252 utförts för klass A, så skall ingen fältprovning krävas för klass AB, utan upptagningen bestäms som en given procentuell andel av upptagningen för klass A. Från SP Träteks sida har föreslagits att denna procentuella andel kan vara 50-60 %. Innan NTR fattar beslut förväntas en grundlig diskussion och genomgång av försöksresultat.

Den som önskar ta del av aktuella förslag och inkomma med synpunkter, kan vända sig till Jöran Jermer, tel 010-516 56 03, joran.jermer@sp.se.

Ny utformning av buntmärkningslapparna

Revisionen av NTR dokument nr 1 och nr 3 för med sig att buntmärkningslapparna också måste uppdateras, vilket lämpligen kan göras i samband med företagets uppträckning av nya lappar. Det gäller i första hand att texten om inträngningsklass måste ändras något.

För impregneringsföretag som är medlemmar i Träskyddsförbundet kan även information om rötskyddsgarantin inkluderas på märklappen, se exempel nedan.

SP Trätekt tillhandahåller mallar för märklappar omfattande alla träskyddsklasser. Kontakta Ingvar Johansson, 010-516 51 12, ingvar.johansson@sp.se.

(Impregneringsanläggningens namn)	Dimension/Kund .....
Impregnerat virke enligt SS-EN 351-1 och NTR Dokument nr 1.	Impregneringsdatum/Körning nr .....
Impregneringen är kvalitetskontrollerad och certifierad av SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.	Beräknat fixeringsdatum .....
	Träskyddsmedel Virket är impregnerat med Kemwood ACQ 1900 (Kemikalieinspektionens reg.nr. 3691), som innehåller koppar och bensalkoniumklorid som verksamma beståndsdelar.
Användningsområde: Virke i konstruktioner	Inträngningsklass Virket uppfyller inträngningsklass NP5 enligt SS-EN 351-1, dvs full inträngning av träskyddsmedel i splintveden.
Ovan Mark	Upptagning av träskyddsmedel Virket innehåller minst 19,0 kg träskyddsmedel/m ³ splintved.
Detta virke bör inte användas i markkontakt eller i vatten, eftersom det där har begränsad beständighet.	Användningsområde Användningsklass 3 enligt SS-EN 335-1, dvs ovan mark.
	Skyddsåtgärder Bearbetning av det impregnerade virket bör undvikas. Är detta inte möjligt och om bearbetning görs inomhus, behövs normalt andningskydd (halvmask med partikelfilter P2), eftersom trädamm kan vara farligt vid inandning.
	Avfallshantering Utrangerat virke och virkesavfall skall omhändertas enligt kommunens anvisningar.
Rötskyddsgaranti: Den svenska träskyddsbranschen utlovar 20 års rötskyddsgaranti på NTR A och NTR AB klassat virke till konsumenterna i Sverige. Begär garantisedel från din bygghandlare. Mer information finns på www.traskydd.com	

Nytt projekt – utveckling av provningsmetodiken för klass AB

De provningsmetoder som för närvarande används för provning av beständigheten hos olika träslag och olika behandlat trä ovan mark – t ex de så kallade lap-joint och L-joint metoderna – är ifrågasatta. Det tar lång tid innan utslagsgivande resultat erhålles.

Ett nytt projekt inom ramen för forskningsprogrammet Wood-Build syftar till att ta fram en alternativ metod, som är enkel och kostnadseffektiv att genomföra och som ger utslagsgivande resultat snabbare än nämnda metoder. Korrelationen med kända laboratoriemetoder samt med fältprovningar i markkontakt (EN 252) skall också undersökas, och tanken är också att metoden skall kunna leverera relevanta indikatorer för livslängdsbedömningar.

Projektet inleddes under hösten 2009 och löper sedan under WoodBuilds hela projekttid, dvs tom 2012.

Alternativ konfiguration av provkroppar i den så kallade sandwich-metoden som är aktuell för vidare utveckling i ett Wood-Build-projekt på SP Träteknik.

De koppertoleranta svamparna orsakar tidiga rötskador

Koppertoleranta brunrötesvampar, t ex *Antrodia vaillantii*, är inte särskilt vanliga, men där de förekommer kan de snabbt bryta ned även det mest välimpregnerade trä. På senare år har vi noterat ett antal fall med kraftiga angrepp på CCP-impregnerade stängselstolpar i Uppland, se foto.

SLU, Skogens produkter, har behandlat fenomenet med de koppertoleranta svamparna i en studie som finansierats av Träskyddsinstitutet och forskningsrådet FORMAS, se Nya rapporter sid 5.

Stängselstolpe med full inträngning av träskyddsmedel (se tvärsnittet) som på kort tid fått omfattande rötskada i markbandet. Foto: Anders Clang.

Nordiska Träskyddsrådet 40 år

Nordiska Träskyddsrådet NTR har firat 40-års-jubileum 14-15 maj i Vasa vid en sammankomst med nuvarande och tidigare funktionärer som råds-/styrelseledamöter respektive tekniker samt särskilt inbjudna från den nordiska träskyddsindustrin.

Förra NTR-teknikerna Prof Björn Henningsson, tidigare Skogshögskolan och SLU, och cand silv Erik Borsholt, tidigare Teknologisk Institut i Danmark, var inbjudna till NTRs 40-årsjubileum i Vasa. Här ses de i Vasas fängelsemuseum under rundturen. Foto: UllaBritt Kronberg.

Vid ett inledande program med föredrag gav SP Trätekniks Jöran Jermer en historisk exposé över NTRs verksamhet under de gångna åren. Vid efterföljande bankettmiddag och en rundtur i Vasa dagen därpå gavs goda tillfällen för närvarande ”gamla NTRare” att minnas och diskutera gamla tider.

Filip De Jaeger från WEI medverkade i NTRs jubileumseminarium i Vasa. Foto: UllaBritt Kronberg.

IRG 40 år

En annan organisation har också firat 40-årsjubileum, nämligen IRG - The International Research Group on Wood Protection. Detta skedde i samband med årets konferens, som hölls

i Peking och som samlade ca 240 deltagare. IRGs sekretariat har samtidigt varit förlagt till Stockholm de senaste 30 åren.

IRGs vice-president Jack Norton delar ut diplom till mottagare av Ron Cockcroft Award. Annica Pilgård, SP Träteck, väntar på sin tur (nr 3 fr höger).

Nya rapporter

En ny rapport med anknytning till träskyddsområdet har nyligen utkommit från SP Träteck:

Beväxning på målade träfasader utomhus

Jan Ekstedt och Alf Karlsson

SP Rapport 2009:11

Den kan kostnadsfritt laddas ner från internet genom att följa länken <http://www-v2.sp.se/publ/user/default.aspx?RapportId=10088#10088>

RapportId= 10088#10088

Impregnerat trä och kopparresistenta svampar avhandlas i en rapport från SLU:

Brunrötade stängselstolpar impregnerade med koppar-krom-fosfatmedel

U Råberg och G Daniel

Research Results No 2-2008 från SLU Skogens Produkter

Beställes via www.sprod.slu.se

Kalendern

6 oktober	WoodBuild temadag: Fuktsäker projektering av träkonstruktioner – tillämpning av fuktkraven i BBR. Beständighet och livslängd hos träkonstruktioner, Stockholm	17 november	Nordiska Träskyddsrådets styrelsemöte, Stockholm
26-28 oktober	Nordiska Träskyddsrådets tekniker möte, Borås	23-27 november	CEN/TC 38 möten om standardisering på träskyddsområdet, Paris
5-6 november	SP Träteks/Träskyddsföreningens Temadagar om träskydd, Varberg	2010	
5-6 november	SP Träteks/TMF Produktdagar – modernt trähusbyggande med prefabteknik, Växjö	28-29 januari	Fortsättningskurs med fokus på intern driftkontroll i impregneringsindustrin, Borås
9-11 november	FTP C2009 – European Forest-Based Sector Technology Platform Conference 2009, Stockholm	8-12 februari	Grundkurs i industriellt träskydd, Uppsala
		9-13 maj	IRG (The International Research Group on Wood Protection), 41st Annual Meeting, Biarritz, Frankrike
			Vill du veta mer om någon av de aktuella aktiviteterna, v v kontakta Jöran Jermer, 010-516 56 03, joran.jermer@sp.se

Träskyddsnytt till rätt person? Flera personer? Rätt adress?

Vi är angelägna om att Träskyddsnytt ska komma till rätt person och till rätt adress.

V v meddela eventuella förändringar till

Eva Malmqvist, eva.malmqvist@sp.se, tel 010-516 51 31

Med hösthälsningar från
SPs träskyddsgäng

NORDIC WOOD PRESERVATION COUNCIL – NWPC

Technical Expert Group
 c/o Norsk Treteknisk Institutt
 P.O. Box 113 Blindern
 NO-0314 Oslo, Norway
 Tel: +47 22 96 56 55, Fax +47 22 60 42 91
 E-mail: NTR-T@treteknisk.no

August 27 2009

List no 81

Wood preservatives approved by the Nordic Wood Preservation Council

Wood preservative	Retention requirement* in <i>Pinus spp</i> sapwood, kg/m ³ Class**				Approval valid until	Certificate No
	M	A	AB	B		
WATER-BORNE TYPE						
CCA products						
OK-K33 type C [#]	24.0	12.0	-	-	2009-12-31	79
CCP products						
Kemwood KCP Flytande	60.0 ^{##}	30.0	30.0	-	2010-12-31	122
Celcure P50 Flytande	60.0 ^{##}	30.0	-	-	2012-12-31	3
CC products						
Korasit KC-s	26.0 ^{##}	19.0	-	-	2012-12-31	186
Tanalith CC oxide 3403 ^{##}	26.0 ^{##}	18.0	-	-	2009-12-31	98
CB + triazole products						
Tanalith E/Tanalith E 3491	-	18.0	13.0	-	2011-12-31	165
Tanalith E-7/Tanalith E 3492	-	16.0	8.0	-	2009-12-31	168
ACQ products						
Kemwood ACQ 1900	-	36.0	19.0	-	2012-12-31	87
Celcure AC 800	-	36.0	19.0	19.0	2012-12-31	181
ACQ 2200	-	-	12.0	-	2009-12-31	175
Celcure AC 500	-	-	12.0	-	2009-12-31	183
impralit-KDS 4	-	50.0	12.0	-	2009-12-31	154
Quaternary ammonium products						
Mitrol C 800	-	-	8.0	8.0	2009-12-31	66
impralit-BKD	-	-	8.0	-	2009-12-31	171
Sinesto B	-	-	18.0	18.0	2009-12-31	166
Triazole products						
Gori pres 10	-	-	3.0	-	2009-12-31	137
Scanimp KF	-	-	5.2	5.2	2009-12-31	156
Celcure E41-600	-	-	8.0	-	2013-12-31	184
Wolsit KD-10	-	-	11.0	3.5	2012-12-31	185
Tanalith M 6300	-	-	14.0	-	2010-12-31	188

* The retention figure refers to the formulation specified by the preservative manufacturer.

** The Nordic wood preservation classes M, A, AB and B correspond to hazard classes 5, 4 and 3 (class B is intended for external joinery) respectively according to EN 335.

Arsenic (and therefore CCA-preservatives) is banned used within the EU and the EEA countries.

Chromium containing preservatives is not allowed in seawater in EU and EEA countries.

Wood preservative	Retention requirement* in <i>Pinus spp</i> sapwood, kg/m ³ Class**				Approval valid until	Certificate No
	M	A	AB	B		
Other water-borne products						
Wolmanit CX-8	-	22.0	11.0	11.0	2009-12-31	162
Wolmanit CX-8 WB	-	22.0	9.0	-	2012-12-31	191
Wolmanit CX-10	-	18.0	9.0	9.0	2009-12-31	176
Wolmanit CX-SC	-	-	6.0	-	2009-12-31	173
ORGANIC SOLVENT TYPE						
Triazole products[‡]						
Protim P-vac	-	-	-	35.0/0.41 a.i.	2009-12-31	161
Protim P-Vac 11	-	-	-	26.0/0.41 a.i.	2009-12-31	187
Vacsol 2162	-	-	-	26.0/0.51 a.i.	2009-12-31	158
Konvac 6106-2026	-	-	-	26.0/0.51 a.i.	2009-12-31	160
Triazole + IPBC products[‡]						
Gori vac TH92	-	-	-	30.0/0.30 a.i.	2009-12-31	138
Gori 605	-	-	-	23.0/0.23 a.i.	2010-12-31	189
Protim P-Vac 111	-	-	-	26.0/0.42 a.i.	2013-12-31	192
Resistol	-	-	-	26.0/0.24 a.i.	2009-12-31	159
Resistol N	-	-	-	34.0/0.24 a.i.	2009-12-31	190
CREOSOTE OILS						
Creosote grade A	400	120	80	-	2009-12-31	EN 13991
Creosote grade B	400	110	80	-	2009-12-31	EN 13991
Creosote grade C	400	100	70	-	2009-12-31	EN 13991
MT-kreosot	400	110	80	-	2012-12-31	134

* The retention figure refers to the formulation specified by the preservative manufacturer.

** The Nordic wood preservation classes M, A, AB and B correspond to hazard classes 5, 4 and 3 (class B is intended for external joinery) respectively according to EN 335.

‡ The retention requirement is uptake of the formulation/active ingredients (a.i.) in kg per m³ sapwood in the treated zone.